

NACZELNA IZBA PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych

NIPiP-NRPiP-DM.0027.29.2020.MK

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2020 r.

Pani
prof. dr hab. Gertruda Uścińska
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Szanowno Pani Prezes

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o wyjaśnienie wielu wątpliwości interpretacyjnych ujawnionych w ostatnim okresie czasu w sytuacji poddawania personelu medycznego, w tym pielęgniarek i położnych obowiązkowej kwarantannie, izolacji i izolacji w warunkach domowych. W szczególności:

1. Czy słuszne jest twierdzenie, że okres kwarantanny, izolacji lub izolacji domowej jest okresem zrównanym z okresem niezdolności do pracy, a ubezpieczony musi powstrzymać się od wykonywania dotychczasowej pracy zarobkowej zgodnie z art. 17 ustawy o ubezpieczeniu chorobowym?
2. Jeżeli nie, to czy to oznacza, że pielęgniarka lub położna objęta obowiązkową kwarantanną może przez cały jej okres przebywać na terenie swojego zakładu pracy (szpitala, przychodni) i wykonywać pracę zarobkową?
3. Jeżeli odpowiedź na powyższe pytanie jest twierdząca, prosimy o udzielenie odpowiedzi:
  - czy wówczas taka osoba nabywa prawo do zasiłku chorobowego zgodnie ww. przepisem ustawy ubezpieczenia chorobowego, pomimo że nadal wykonuje obowiązki pracownicze?
  - czy raczej taka osoba zachowuje prawo do wynagrodzenia za wykonaną pracę i nie może pobierać zasiłku chorobowego?
  - czy raczej osoba nabywa zarówno prawo do zasiłku chorobowego zgodnie przepisem ustawy ubezpieczenia chorobowego i jednocześnie wbrew dotychczasowym zasadom wynikającym z ustawy ubezpieczenia chorobowego – dodatkowo zachowuje prawo do wynagrodzenia za wykonaną pracę?

4. Czy pielęgniarka lub położna przebywająca w izolacji w warunkach domowych może świadczyć teleporadę?

Do postawienia tych pytań i szukania na nie odpowiedzi skłaniały Nas liczne zapytania kierowane do Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych od pielęgniarek i położnych, i różne okoliczności faktyczne w zakresie postawionych pytań.

Pragniemy nadmienić, iż:

Osoby wykonujące zawód medyczny, tak jak każde inne osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane na zasadach określonych w ustawie o chorobach zakaźnych do poddawania się: nadzorowi epidemiologicznemu, kwarantannie, leczeniu, hospitalizacji, izolacji, czy izolacji w warunkach domowych (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1239, dalej: ustawa o chorobach zakaźnych o chorobach zakaźnych). Tym samym obowiązek taki dotyczy, pielęgniarek i położnych zarówno już zdiagnozowanych i uznanych jako osoby chore na chorobę zakaźną albo osób podejrzanych o zachorowanie na chorobę zakaźną, ale również osób które były narażone na chorobę zakaźną lub pozostawały w styczności ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego, a nie wykazują objawów chorobowych (art. 34 ust.1 ustawy o chorobach zakaźnych).

Pielęgniarka lub położna zostaje objęta kwarantanną, izolacją czy izolacją w warunkach domowych w drodze decyzji państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego (art. 33 ust. 1 ustawy o chorobach zakaźnych) lub lekarza kierującego do izolacji, kwarantanny lub zlecający izolację w warunkach domowych (art. 35 ust. 2 ustawy o chorobach zakaźnych).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. *o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa* t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 645, dalej ustawa ubezpieczenia chorobowego, stanowi:

„1. Zasilek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

2. Na równi z niezdolnością do pracy z powodu choroby traktuje się niemożność wykonywania pracy:

1) w wyniku decyzji wydanej przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;

1a) wskutek poddania się obowiązkowi kwarantanny, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;(…)”.

Z powyższego wynika, iż pielęgniarka lub położna przebywająca w kwarantannie musi być traktowana tak, jak by była chora – i nabywa prawo do świadczeń z tytułu zasiłku chorobowego jako rekompensata utraconego wynagrodzenia w związku z poddaniem się obowiązkowej kwarantannie, izolacji czy izolacji w warunkach domowych.

Jednocześnie w art. 4c ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2020 r., poz. 374, zwanej dalej także: ustawą COVID-19), ustawodawca wprowadza uregulowanie *lex specialis* do ustawy o ubezpieczeniu chorobowym:

„W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ubezpieczonemu wykonującemu zawód medyczny zatrudnionemu w podmiocie leczniczym, w okresie podlegania obowiązkowej kwarantannie lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, wynikających z pozostawania w styczności z osobami chorymi z powodu COVID-19 w związku wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w podmiocie leczniczym oraz w czasie niezdolności do pracy z powodu COVID-19 powstałej w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w podmiocie leczniczym przysługuje zasiłek chorobowy, którego miesięczny wymiar wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku obliczonej na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.”

W tej sytuacji, zgodnie z dotychczasową wykładnią doktrynalną i orzecznictwem sądowym pielęgniarka czy położna ma ustawowy obowiązek powstrzymania się od wykonywania pracy zarobkowej o czym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy ubezpieczenia chorobowego). **Przepis ten ma charakter represyjny**, gdyż ustanawia sankcję za określone w nim delikty związane ze sposobem korzystania przez ubezpieczonego ze zwolnienia lekarskiego. Natomiast w przypadku osób objętych obowiązkową kwarantanną, izolacją czy izolacją w warunkach domowych można przyjąć, że podstawą powstrzymania się od pracy zarobkowej jest decyzja państwowego inspektora sanitarnego.

W konsekwencji tego, dla wystąpienia wskazanego w dyspozycji omawianej normy prawnej skutku wystarczające jest, aby w czasie orzeczonej niezdolności do pracy

ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową, bez potrzeby badania, czy praca ta jest niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego i ma negatywny wpływ na stan zdrowia ubezpieczonego (por. A. Rzetecka-Gil: *Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa*. Komentarz, Warszawa 2009, teza 3 do art. 17; M. Gersdrof [w:] *Społeczne ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe*. Komentarz, Warszawa 2012, teza 1 do art. 17; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., II UK 154/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 307, z glosą aprobującą U. Jackowiak, OSP 2006 nr 4, poz. 43; z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005 nr 21, poz. 32, z glosą J. Jankowiaka, OSP 2006 nr 12, poz. 134; z dnia 6 lutego 2008 r., II UK 10/07, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 123 i z dnia 3 października 2008 r., II UK 26/08, LEX nr 513018).

W orzecznictwie sądowym zauważa się, że wykonywanie czynności mogących przedłużyć okres niezdolności do pracy zawsze stanowi wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem, którym jest odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy. W osiągnięciu tego celu przeszkodą może być zarówno wykonywanie pracy zarobkowej (co przesądził ustawodawca), jak i inne zachowania ubezpieczonego utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 338 i z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 606/12, LEX nr 1391152). Podkreśla się, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie wynika z faktu zachorowania ubezpieczonego, **lecz ze związanej z chorobą niemożności zarobkowania**, a samo świadczenie ma za zadanie rekompensowanie utraconych w wyniku tej niemożności dochodów. Jeśli zatem ubezpieczony w okresie choroby wykonuje pracę zarobkową, nie można mówić o niemożności zarobkowania. Skoro ubezpieczony ma możliwość zarobkowania i korzysta z tej możliwości, prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego jest wyłączone. Podstawą tego wyłączenia jest zaś samo działanie, z którym wiąże się możliwość uzyskania zarobku, niezależnie od tego, czy wystąpił skutek tego działania w postaci rzeczywistego dochodu (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2007 r., II UK 132/06, LEX nr 936844 i z dnia 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 28).

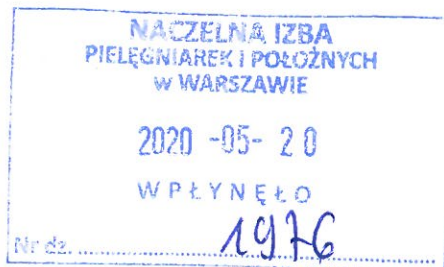
Pracą w rozumieniu komentowanego przepisu **jest praca w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych - stosunku pracy, stosunków o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie** (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43 i powołane w jego uzasadnieniu: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 maja 1996 r., III Aur

388/96 Prawo Pracy 1997 nr 2, s. 43; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 stycznia 1999 r., III AUa 945/98 OSA 1999 nr 11-12, s. 112; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2000 r., II UKN 513/99 OSNAPiUS 2001 nr 20, poz. 627; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2001 r., II UKN 494/00, OSNP 2003 nr 9, poz. 234). Za pracę zarobkową może być również uznane wykonywanie czynności na podstawie łączącego ubezpieczonego ze spółką kapitałową stosunku prawnego o charakterze korporacyjnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 307). **O zakwalifikowaniu wykonywania określonych czynności jako „pracy” nie decyduje charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są one wykonywane, ale rodzaj tych czynności** (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 295).

Prezes NRPiP

Zofia Małas

Warszawa, 13 maja 2020 r.

Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
992800/601/601/2020-WZN-4
UNP 2020-00272144Pani Zofia Małas
Prezes Naczelnej Izby Pielęgniarek i
Położnych
ul. Pory 78/10
02-757 WARSZAWA

w odpowiedzi na pismo z 28 kwietnia 2020 r. (NIPiP-NRPIP-DM.0027.29.2020.MK) w sprawie wątpliwości w kwestii prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych przysługujących personelowi medycznemu, w tym pielęgniarkom i położnym, w okresie odbywania obowiązkowej kwarantanny, izolacji i izolacji w warunkach domowych, informuję.

Prawo do świadczeń w razie choroby lub odbywania obowiązkowej kwarantanny (wynagrodzenie chorobowe z art. 92 Kodeksu pracy oraz zasiłek chorobowy)

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 i 1a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹, zwanej dalej „ustawą zasiłkową”, na równi z niezdolnością do pracy z powodu choroby traktowana jest niemożność wykonywania pracy:

- w wyniku decyzji wydanej przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi²,
- skutek poddania się obowiązkowi kwarantanny, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Dlatego też, jeżeli ubezpieczony został zobowiązany do odbycia kwarantanny³ lub izolacji lub izolacji w warunkach domowych⁴, to przysługują mu świadczenia z tytułu choroby na

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 645, z późn. zm.

² Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.)

³ Zgodnie z art. 2 pkt 12 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi przez kwarantannę rozumie się odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

ogólnych zasadach określonych w art. 92 Kodeksu pracy (wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy spowodowanej chorobą) oraz w ustawie zasiłkowej (zasiłek chorobowy).

Od 1 kwietnia 2020 r. obowiązują szczególne rozwiązania w zakresie ustalania prawa i wypłaty zasiłków przysługujących ubezpieczonym wykonującym zawód medyczny. Zgodnie z art. 4c ustawy⁵ z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁶, zwanej dalej „ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19”, w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ubezpieczonemu wykonującemu zawód medyczny zatrudnionemu w podmiocie leczniczym:

- w okresie podlegania obowiązkowej kwarantannie lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, wynikających z pozostawania w styczności z osobami chorymi z powodu COVID-19 w związku wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w podmiocie leczniczym oraz
- w czasie niezdolności do pracy z powodu COVID-19 powstałej w związku wykonywaniem obowiązków wynikających z zatrudnienia w podmiocie leczniczym

przysługuje zasiłek chorobowy, którego miesięczny wymiar wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku obliczonej na podstawie przepisów ustawy zasiłkowej.

Przepis ten ma zastosowanie do wszystkich osób wykonujących zawód medyczny, które podlegają ubezpieczeniu chorobowemu (nie tylko do pracowników, ale również prowadzących działalność gospodarczą, zleceniobiorców).

Natomiast pracownicy (osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę) wykonujący zawód medyczny mają prawo do zasiłku chorobowego w wysokości 100% podstawy wymiaru od pierwszego dnia niezdolności do pracy, nawet jeśli pracownik nie wykorzystał jeszcze okresu 33 lub 14 dni wypłaty wynagrodzenia za pracę za czas niezdolności do pracy na podstawie art. 92 Kodeksu pracy.

Wykonywanie pracy w czasie choroby lub odbywania obowiązkowej kwarantanny lub izolacji

---

⁴ Zgodnie z art. 2 pkt 11 i 11a ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi izolacja jest to odosobnienie osoby lub grupy osób chorych na chorobę zakaźną albo osoby lub grupy osób podejrzanych o chorobę zakaźną, w celu uniemożliwienia przeniesienia biologicznego czynnika chorobotwórczego na inne osoby a przez izolację w warunkach domowych rozumie się odosobnienie osoby chorej z przebiegiem choroby zakaźnej niewymagającej bezwzględnej hospitalizacji ze względów medycznych w jej miejscu zamieszkania lub pobytu, w celu zapobieżenia szerzenia się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

⁵ Przepis wprowadzony art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 567), zwanej dalej „ustawą o zmianie ustaw w zakresie ochrony zdrowia”.

⁶ Dz. U. poz. 374, z późn. zm.

Odnosząc się do wątpliwości dotyczących możliwości świadczenia pracy podczas odbywania obowiązkowej kwarantanny lub izolacji, informuję, że przepis art. 17 ustawy zasiłkowej również ma zastosowanie w tym okresie. Oznacza to, że zasiłek chorobowy lub zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli ubezpieczony w czasie odbywania kwarantanny lub izolacji wykonuje pracę zarobkową lub wykorzystuje zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia⁷.

Jednakże ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19, od 1 kwietnia 2020 r. w określonych przypadkach wprowadziła wyłączenie stosowania art. 17 ustawy zasiłkowej wobec osób wykonujących zawód medyczny⁸.

Na mocy wprowadzonych zmian, przepis art. 17 ustawy zasiłkowej nie ma zastosowania do ubezpieczonych wykonujących zawód medyczny, którzy w okresie objęcia ich obowiązkową kwarantanną lub izolacją w warunkach domowych świadczą pracę zdalną⁹ na rzecz podmiotu wykonującego działalność leczniczą lub udzielają świadczeń zdrowotnych za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności¹⁰.

Ponadto przepis art. 17 ustawy zasiłkowej nie ma zastosowania do pracowników wykonujących zawód medyczny świadczących pracę w podmiocie leczniczym w ramach dyżuru medycznego w godzinach innych niż czas zwolnienia od wykonywania pracy w związku z osobistym sprawowaniem opieki¹¹ nad dzieckiem do lat 8 lub dzieckiem niepełnosprawnym do lat 16, dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat, dzieckiem z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego lub dorosłą osobą niepełnosprawną i pobieraniem dodatkowego zasiłku opiekuńczego, oraz poza normalnymi godzinami pracy¹². Zasada określona tym przepisem ma zastosowanie także do ubezpieczonych niebędących pracownikami.

W związku z powyższym wykonywanie od daty wejścia w życie ustawy, tj. od dnia 1 kwietnia 2020 r., wskazanej pracy w okresie pobierania zasiłku chorobowego lub zasiłku opiekuńczego przez ubezpieczonych wykonujących zawód medyczny, nie stanowi okoliczności powodującej utratę prawa do tego zasiłku.

Z wyprzedaniem szacunku

Gertruda Uścińska

---

⁷ Art. 17 ustawy zasiłkowej.

⁸ Na mocy art. 15 pkt 1 ustawy o zmianie ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia

⁹ Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19, w celu przeciwdziałania COVID-19 pracodawca może polecić pracownikowi wykonywanie, przez czas oznaczony, pracy określonej w umowie o pracę, poza miejscem jej stałego wykonywania (praca zdalna).

¹⁰ Art. 4b ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19

¹¹ W rozumieniu art. 4 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19.

¹² Art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o zwalczaniu COVID-19